

Національний університет
«Острозька академія»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

 І. Д. Пасічник

«26» квітня 2024 року

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступників до аспірантури зі спеціальності
032 «Історія та археологія»

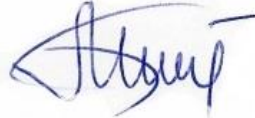
Острог – 2024

Програма вступного випробування для вступників до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія».
/ Укладач: Володимир ТРОФИМОВИЧ. Острог: НаУОА, 2024.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри історії ім. проф. М.П. Ковальського (Протокол № 9 від 11 березня 2024 року).

Завідувач кафедри історії
ім. проф. М.П. Ковальського

Микола БЛИЗНЯК

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 8 від 26 квітня 2024 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Марія МАТВІЙЧУК

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань та практичних навичок вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія», освітнього ступеня бакалавра/магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста здобутого за цією або іншою спеціальністю.

Результати випробування використовуватимуться під час формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу.

II. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ІСПИТУ

Організація іспиту здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного університету «Острозька академія» та Положення про організацію та проведення вступних випробувань у Національному університеті «Острозька академія»
https://www.oa.edu.ua/ua/abiturijentovi/receiving_commission/polozhenya_pro_pruymalny_komisi.

Вступники до аспірантури зі спеціальності 032 «Історія та археологія» складають вступне випробування, що складається з таких дисциплін: «Історія України», «Спеціальні історичні дисципліни».

III. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми доктора філософії здобувачі повинні мати вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноісторичних та конкретно-історичних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

В розрізі зазначених вище дисциплін абітурієнт повинен:

знати:

- основні етапи в історії людства;
- соціально-економічні, політичні, культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- головні історичні події та явища;
- діяльність історичних осіб, політичних партій та об'єднань;
- особливості взаємодії особи та суспільства на різних етапах української історії;

- головні етапи розвитку історичної науки в Україні;

- інструментарій спеціальних історичних дисциплін,

вміти:

- аналізувати процеси становлення та розвитку української держави, формування українського народу та його взаємин з сусідами;

- встановлювати хронологічну послідовність подій окремого періоду;
- брати участь у дискусіях на суспільно-політичні теми;
- критично аналізувати історичні джерела, користуватись довідковою літературою;
- організовувати евристичну та дослідницьку роботу;
- пояснювати й застосовувати основні історичні терміни й поняття;
- використовувати здобутки історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін у практичній діяльності.

IV. НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ, ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Загальна характеристика палеоліту.
2. Загальна характеристика мезоліту.
3. Загальна характеристика неоліту.
4. Загальна характеристика енеоліту.
5. Загальна характеристика доби бронзи.
6. Міста Північного Причорномор'я.
7. Загальна характеристика залізного віку.
8. Географічні межі та природні чинники історичного процесу в Україні.
9. Східнослов'янські протодержави і союзи.
10. Київська Русь в кінці IX - 70-і рр. X ст.
11. Русь за Володимира Великого і Ярослава Мудрого.
12. Політична історія Русі в період роздробленості (сер. XI - сер. XIII ст.).
13. Культурна спадщина Київської Русі.
14. Політична структура і соціально-економічний розвиток Київської Русі.
15. Галицьке і Волинське князівства до об'єднання. Галицько-Волинська держава Романа Мстиславича та Данила Галицького.
16. Галицько-Волинська держава в другій половині XIII - середині XIV ст.
17. Політична історія українських земель в складі ВКЛ у другій половині XIV - середині XV ст.
18. Політична історія та соціально-економічний розвиток українських земель у складі ВКЛ у другій половині XV - середині XVI ст.
19. Крим та Північне Причорномор'я в орбіті впливу чужоземних держав в середні віки.
20. Галичина і Поділля в складі Польщі (сер. XIV - сер. XVI ст.).
21. Причини укладання і умови Люблінської унії.
22. Зміни в соціальній та етнічній структурі й економічному житті України в поунійний час (остання третина XVI - сер. XVII ст.). Передумови і причини укладання Берестейської державної унії. Православна церква від Берестейської унії до реформ Петра Могили. Духовно - культурне життя суспільства України в

останній третині XVI - сер. XVII ст.

23. Причини виникнення, структура і організація козацтва.

24. Козацтво в політичних процесах і міжнародній політиці Речі Посполитої в кін. XVI- 30-х рр. XVII ст.

25. Причини, характер, особливості, періодизація національно -визвольної війни сер. XVII ст.

26. Хід військових дій і дипломатична історія національно-визвольної війни сер. XVII ст.

27. Політичні і соціальні здобутки та втрати національно-визвольної війни сер. XVII ст.

28. Криза козацької держави (1657-1663 рр.).

29. Руїна і поділ Гетьманщини (1663-1687 рр.).

30. Внутрішня і зовнішня політика Гетьманщини в добу І.Мазепи.

31. Конституція П.Орлика та українська політична еміграція XVIII ст.

32. Політична структура та соціально-економічний розвиток Гетьманщини у XVIII ст.

33. Інкорпорація Гетьманщини російським царизмом.

34. Культурно-духовний розвиток суспільства Гетьманщини.

35. Соціальні рухи в Україні XVIII ст.

36. Запорізька Січ у XVIII ст.

37. Територіально-адміністративний устрій, населення, соціально-економічне становище і політичний розвиток українських земель в складі Російської імперії у кінці XVIII- середині XIX ст.

38. Територіально-адміністративний устрій, населення, соціально-економічне становище і політичний розвиток українських земель у складі Австрійської імперії у кін. XVIII сер. XIX ст.

39. Початок українського національного відродження (кінець XVIII - перша третина XIX ст.).

40. Роль « Руської трійці» та Кирило-Мефодіївського товариства в українському національному русі.

41. «Весна народів» та її вплив на розвиток західноукраїнських земель.

42. Національний рух у західноукраїнських землях у 2 пол. XIX - на поч. XX ст. 43. Загальноросійський та польський суспільно-політичні рухи в підросійській Україні в 2 пол. XIX - на поч. XX ст.

44. Український національний рух в підросійській Україні в 2 пол. XIX - на поч. XX ст.

45. Реформи 1860-1870-х рр. в Російській імперії та їх роль і значення в історії України.

46. Перша світова війна і Україна.

47. Державотворча діяльність Центральної Ради.

48. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави 1918 р.

49. Україна в добу УНР Директорії.

50. Внутрішня та зовнішня політика ЗУНР.

51. Початок становлення більшовицького режиму в Україні (1917- 1920 рр.).
52. НЕП та національна політика більшовиків в Україні у 1920-і рр.
53. Українське національно-культурне відродження у 1920 - на поч. 1930-х рр.
54. Радянська індустріалізація та колективізація в Україні.
55. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні.
56. Сталінські репресії 1930-х рр. в Україні.
57. Політика уряду Другої Речі Посполитої щодо українського населення.
58. Українські політичні партії в політичній системі Другої Речі Посполитої.
59. Становище Північної Буковини в складі Румунії.
60. Карпатська Україна 1938-1939 рр.
61. Територіальна консолідація Радянської України в роки Другої світової війни.
62. Етапи, основні події Другої світової та німецько-радянської воєн і Україна.
63. Окупаційний режим країн гітлерівського блоку в Україні.
64. Рух Опору та колабораціонізм в Україні в роки німецько-радянської війни.
65. Економічне та суспільно-політичне життя в Україні в 2 пол. 1940 - на поч. 1950-х рр.
66. Економічні реформи М.Хрущова в Україні.
67. Хрущовська «відлига» та Україна.
68. Спроби господарських реформ та економічна криза в Україні в 2 пол. 1960-сер. 1980-х рр.
69. Політико-ідеологічна реакція в Україні 1970-х - сер. 1980-х рр. та її наслідки.
70. Опозиційний рух в Україні, його етапи та складові.
71. Етапи «перебудови» в Україні та їх зміст.
72. Суспільно-політичний рух в Україні в роки «перебудови».
73. Розпад СРСР та проголошення незалежності України.
74. Державотворчі процеси і реформування політичної системи в сучасній Україні.
75. Успіхи та невдачі економічних реформ в сучасній Україні.
76. Основні напрямки та проблеми зовнішньої політики незалежної України.
77. Культурне життя сучасного українського суспільства.
78. Релігійна ситуація в сучасній Україні.
79. «Помаранчева революція». «Євромайдан» та його наслідки.
80. Анексія Криму. Збройна агресія Росії проти України.
81. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну.
82. Предмет, методи та завдання історіографії.
83. «Повість минулих літ» - одна з найдавніших пам'яток літописання.
84. Українські літописи XIV - першої половини XVII ст. як пам'ятки історіописання.
85. Історичні погляди автора «Галицько-Волинського» літопису.

86. Події XVI - XVII ст. у «Львівському» літописі.
87. Історичні погляди автора «Острозького літописця».
88. Літопис Самовидця.
89. «Хроніка» Феодосія Софоновича.
90. «Синопис».
91. Твори Еригорія Грабянки та Самійла Величка.
92. Історично-культурні умови розвитку історичних знань доби національного Відродження (друга половина XVIII - перша половина XIX ст.).
93. «Історія Русів» та її місце в українській історіографії.
94. «История Малой России» Д. Бантиш-Каменського та «История Малороссии» М. Маркевича.
95. Історичні погляди М. Костомарова.
96. Історичні погляди М. Максимовича.
97. В. Антонович - видатний український історик.
98. «Київська школа» («школа документалістів», «школа В. Антоновича») істориків.
99. Історія України в діяльності наукових товариств в середині XIX ст. - на початку XX ст.
100. Діяльність археографічних установ в Україні в середині XIX ст. - на початку XX ст.
101. Наукова та громадсько-політична діяльність М. Грушевського.
102. Наукові дослідження представників «Львівської історичної школи» М. Грушевського.
103. Основні історіософські принципи представників «державницького» напрямку української історіографії. Наукова творчість В. Липинського.
104. Суспільно-політичні та інституційні передумови «золотої доби» 1920-х рр. в українській історіографії.
105. М. Василенко та його наукова школа.
106. Д. Багалій та його наукова школа.
107. Життєвий шлях і наукова діяльність А. Кримського.
108. Українська історична наука в діаспорі у міжвоєнний період: інституції та постаті.
109. Політико-ідеологічні та інституційні чинники української радянської історіографії.
110. Схема історії України в працях українських радянських істориків.
111. Життєвий і творчий шлях І. Крип'якевича.
112. Реформістська течія в історіографії УРСР в 1950-1980-ті роки.
113. Інституції зарубіжної української історіографії середини XX - поч. XXI ст.
114. Основні напрямки досліджень і постаті української зарубіжної історіографії середини XX - поч. XXI ст.
115. Інституційні підстави та проблеми сучасної української історіографії.
116. Дискусії про предмет та призначення національної історії в сучасній

українській історіографії.

117. Основні здобутки та проблеми сучасної української історіографії у вивченні українського середньовіччя.

118. Основні здобутки та проблеми сучасної української історіографії у вивченні Нового часу в Україні.

119. Основні здобутки та проблеми сучасної української історіографії у вивченні історії України ХХ ст.

120. Дослідження проблем всесвітньої історії в сучасній Україні.

121. Історія історіографії, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни в сучасній українській історіографії.

122. Предмет і завдання джерелознавства.

123. Структура джерелознавства як наукової дисципліни.

124. Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

125. Поняття історичного джерела.

126. Класифікація історичних джерел.

127. Джерельна база та її рівні.

128. Категорії джерелознавчого аналізу.

129. Пам'ятки законодавства як історичне джерело.

130. Джерела особистого походження.

131. Акти як історичне джерело.

132. Преса як історичне джерело.

133. Джерела до історії Національно-визвольної революції середини XVII ст. 134. «Записки іноземців» XVI - XVIII ст. як джерело до історії України.

135. Дипломатика та її метод.

136. Предмет і завдання історичної бібліографії.

137. Методи бібліографічного пошуку.

138. Архівознавство як наукова дисципліна.

139. Мережа архівних установ.

140. Науково-довідковий апарат держархівів.

141. Археографія як СІД.

142. Класифікація видань документів.

143. Прийоми передачі текстів документів.

144. Предмет та завдання палеографії.

145. Типи письма.

146. Філіграні та філігранологія.

147. Геральдика як СІД.

148. Календарі минулого.

149. Історична картографія.

150. Предмет та завдання генеалогії.

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Антонович В. Лекції з джерелознавства / Ред. М. Ковальський. Острог; Нью-Йорк: УВАН у США, НУОА, 2003. 382 с.
2. Антонович В.Б. Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори. -Київ: Либідь, 1995. 816 с.
3. Багалій Д.І. Нариси української історіографії доби феодалізму й доби капіталістичної. *Архіви України*. 1993. №1-3; 4-6.
4. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Київ: КМ Academia, 1995. 168 с.
5. Величко С. Літопис у 2-х тт. Київ: Дніпро, 1991.
6. Винтоняк О. Україна в описах західноєвропейських подорожників другої половини ХУІІІ століття. Київ; Львів; Мюнхен, 1995.
7. Воронов В.І. Джерелознавство історії України. Курс лекцій. Дніпропетровськ, 2003. 336 с.
8. Галицько-Волинський літопис / Відп. за випуск, автор вступ, слова та упоряд. Р.М. Федорів. Львів: Червона калина, 1994. 255 с.
9. Галицько-Волинський літопис. Дослідження. Текст. Коментар / За ред. М.Ф. Котляра. Київ, 2002. 400 с.
10. Генсьорський А. Галицько-Волинський літопис (лексичні, фразеологічні а стилістичні особливості). Київ, 1961. URL: <http://litopys.org.ua/hens1/hn.htm>
11. Генсьорський А.І. Галицько-Волинський літопис. Процес складання, редакції і редактори. Київ: Вид-во АН УРСР, 1958. 101 с. URL: <http://litopys.org.ua/hens2/hs.htm>
12. Горбулін В. Як перемогти Росію у війні майбутнього. К., 2021. 248 с.
13. Джерелознавство історії України: Довідник / Редкол.: М.Я. Варшавчик, Я.С. Калакура та ін. Київ, 1998. Дорошенко Д.І. Огляд української історіографії.
14. Державна школа: Історія. Політологія. Право. Київ: Українознавство, 1996. 256 с.
15. Замлинський В. О. Батько і син Бантиши-Каменські. Сторінки біографії. *Київська старовина*. 1994. № 1.
16. Калакура Я. С., Войцехівська І. Н., Павленко С. Ф. Історичне джерелознавство: Підручник Київ, 2002.
17. Посохов С.І. Історіографічний словник: навчальний посібник для студентів історичних факультетів університетів. Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2004. 320 с.
18. Історія Русів / Перекл. І. Драча; вступ, стаття В. Шевчука. Київ: Рад. письменник, 1991. 318 с.
19. Казьмирчук Г.Д. Історична бібліографія. Курс лекцій і метод, матеріалів для студ. іст. факультетів. 2-е вид., випр. і доп. Київ, 2007.
20. Калакура Я. С. Українська історіографія: курс лекцій. Київ, 2004.

21. Калакура Я. Структура спеціальних історичних дисциплін як підсистема історичної науки. *Спеціальні історичні дисципліни*. 2004. Число 11. Ч. 1. С. 37-52.
22. Галицько-Волинський літопис / Відп. за випуск, автор вступ, слова та упоряд. Р.М. Федорів. Львів: Червона калина, 1994. 255 с.
23. Галицько-Волинський літопис. Дослідження. Текст. Коментар / За ред. М.Ф. Котляра. Київ, 2002. 400 с.
24. Генсьорський А. Галицько-Волинський літопис (лексичні, фразеологічні а стилістичні особливості). Київ, 1961. URL: <http://litopys.org.ua/hensl/hn.htm>
25. Генсьорський А.І. Галицько-Волинський літопис. Процес складання, редакції і редактори. Київ: Вид-во АН УРСР, 1958. 101 с. URL: <http://litopys.org.ua/hens2/hs.htm>
26. Горбулін В. Як перемогти Росію у війні майбутнього. К., 2021. 248 с.
27. Джерелознавство історії України: Довідник / Редкол.: М.Я. Варшавчик, Я.С. Калакура та ін. Київ, 1998. Дорошенко Д.І. Огляд української історіографії.
28. Державна школа: Історія. Політологія. Право. Київ: Українознавство, 1996. 256 с.
29. Замлинський В. О. Батько і син Бантиши-Каменські. Сторінки біографії. *Київська старовина*. 1994. № 1.
30. Калакура Я. С., Войцехівська І. Н., Павленко С. Ф. Історичне джерелознавство: Підручник Київ, 2002.
31. Посохов С.І. Історіографічний словник: навчальний посібник для студентів історичних факультетів університетів. Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2004. 320 с.
32. Історія Русів / Перекл. І. Драча; вступ, стаття В. Шевчука. Київ: Рад. письменник, 1991. 318с.
33. Казьмирчук Г.Д. Історична бібліографія. Курс лекцій і метод, матеріалів для студ. іст. факультетів. 2-е вид., випр. і доп. Київ, 2007.
34. Калакура Я. С. Українська історіографія: курс лекцій. Київ, 2004.
35. Калакура Я. Структура спеціальних історичних дисциплін як підсистема історичної науки. *Спеціальні історичні дисципліни*. 2004. Число 11. Ч. 1. С. 37-52.
36. Колесник І.І. Українська історіографія XVIII ст. - початок XX ст.: Навч. посібн. Київ: Генеза, 2000. 256 с.
37. Колесник І.І. Українська історіографія: концептуальна історія / За ред. В. Смоля. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2013. - 566 с.
38. Колесник М.П. Історичне товариство Нестора Літописця та його вклад у розвиток історичної науки в Україні. *ВІЖ*. 1995. № 5. С. 28 - 37.
39. Кравченко В.В. Нариси української історіографії епохи національного Відродження (друга половина XVIII - середина XIX ст.). Харків: Основа. 1996. 376 с.
40. Кравченко В.В. Поема вольного народу. «Історія Русів» та її місце в українській історіографії. - Харків, 1996.

41. Кузьо Т. Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет. К., 2018. 560 с.
42. Літопис гадяцького полковника Григорія Граб'янки. Київ: Дніпро, 1992.
43. Макарчук С.А. Джерелознавство історії України. Львів: Вид-во Світ, 2008, 512 с.
44. Марченко М.І. Українська історіографія з найдавніших часів до середини ХІХ ст. Київ, 1959. 222 с.
45. Мицик Ю. Острозький літописець. *Острозька давнина: Дослідження і матеріали*. Львів, 1995. Т.1. С. 69-73.
46. Наливайко Д. Козацька християнська республіка (Запорозька Січ у західноєвропейських літературних пам'ятках). Київ: Дніпро, 1992. 495 с.
47. Оглоблин О.П. До питання про автора «Історії Русов». Київ, 1998.
48. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров. Київ: Наукова думка, 1992.
49. Повість минулих літ / Літопис Руський. Київ: Дніпро, 1989. С. 1- 178.
50. Реєнт О.П. Історична наука в Україні в ХІХ столітті. Енциклопедія історії України: Т. 3: Е - Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2005. С. 566 - 568.
51. Січинський В. Чужинці про Україну. К., 1992.
52. Софонович Ф. Хроніка з літописців стародавніх. АН України, Археограф, комісія, Ін-т укр. археографії, Ін-т історії України. Упоряд. Ю. Мицик, В. Кравченко. Київ: Наукова думка, 1992. 336 с.
53. Спеціальні історичні дисципліни. Довідник: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. І.Н. Войцехівська (кер. авт. колективу), В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008. 520 с.
54. Стельмах С. Історична думка в Україні ХІХ - початку ХХ ст. Київ, 1997.
55. Толочко П. Літописи Київської Русі. Київ, 1994.
56. Ульяновський В. Володимир Антонович: образ на тлі епохи. Київ: Міжнарод на фінансова агенція, 1997. 218 с.
57. Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2009. 526 с.
58. Ясь О.В. Історіографія, як термін, поняття та дисципліна. Енциклопедія історії України: Т. 3: Е - Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2005. С. 584 - 591.

Додаткова

1. Архівознавство: навч. посібн. / За ред. Я. Калакури, І. Матяш. Київ, 2002.
2. Бездрабко В. Основні риси розвитку джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін і документознавства: закономірні й випадкові фрейми (1960 — 1980). *Архіви України*. 2009. №1-2. С. 24 - 49.
3. Бездрабко В. Основні риси розвитку джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін і документознавства: закономірності й випадкові фрейми (1960 — 1980). *Архіви України*. 2009. № 1-2. С. 24 - 49.

4. Білокінь С. Історична бібліографія Україніки. Енциклопедія історії України / В.А. Смолій (гол. редкол.). Київ: Наукова думка, 2005. Т. 3. С. 557-560.
5. Богдашина О. М. Джерелознавство історії України: теорія, методика, історія. Харків, 2005.
6. Бондаренко Г. В. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк: РВВ Вол. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 1998. 189 с.
7. Бондаренко Г. Спеціальні історичні дисципліни. Луцьк, 1997. 222 с.
8. Боряк Г. Археографічна діяльність академіка Ореста Левицького: реалізовані та нездійснені проекти. Україна крізь віки: зб. наук, праць на пошану академіка НАН України професора В. Смолія. Київ, 2010. С. 904 - 915.
9. Ващенко В.В. Лекції з історії української історичної науки другої половини ХІХ - початку ХХ ст. (М. Костомаров, В. Антонович, М. Грушевський). Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 140с.
10. Войцехівська І. Губернські вчені архівні комісії в Україні (кінець ХІХ - початок ХХ ст.). *Київська старовина*. 1995. № 6. С. 105-113.
11. Гаврись М. Ми обов'язково переможемо, але нам негайно потрібна допомога. *Дзеркало тижня* (березень 2022)
12. Гирич І. Чи суперечить національний міф історичній правді? *Українська історична дидактика: Міжнародний діалог* (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії). Зб. наук, статей. Київ, 2000. С. 47 - 54.
13. Гоцуляк В.В. Історіографія історії України: Навчальний посібник. Черкаси, 1996.
14. Данилюк Д. Історична наука на Закарпатті (кінець ХVІІІ - перша половина ХХ ст.). Ужгород: Патент, 1999. 352 с.
15. Дашкевич Я. Дорогами української Кліо: про стан історичної науки в Україні. Київ, 1993.
16. Дзира І. «Історія Русів» та історико-літературний процес першої половини ХІХ ст. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. - Київ, 1998. Число 2. Вип. 2.
17. Дзира І.Я. Українське літописання ХV - ХVІІІ ст. у вітчизняній історіографії 1871-1917 рр. Проблеми історії України ХІХ - початку ХХ ст. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2011. №19. С. 429-458. URL: http://histans.com/JournALL/xix/xix_2011
18. Дзира Я. Козацьке літописання 30-80-х рр. ХVІІІ століття: джерелознавчий та історіографічний аспекти. Київ: Ін - т історії України, 2006. 566 с. URL: <http://histans.com/LibeіTJA/966-02-3793-6/966-02-3793-6.pdf>
19. Дзира Я. Козацькі літописи 30-80-х років ХVІІІ ст. як історичні джерела та пам'ятки національної історіографії. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського*. Київ, 2003. Вип. 10. С.215 - 230.
20. Дмитрієнко М. Ф. Проблема традиції і суспільних стереотипів в історичній свідомості та історіографії. Історична наука на порозі ХХІ ст.: підсумки та перспективи. Матеріали Всеукр. наук. конф. Харків, 1995. С. 21- 25.

21. Забіяка І. До питання про авторство «Історії русів». Еволюція гіпотези В. Еорленка. Наукові записки: 36. праць молодих вчених та аспірантів Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Київ, 1997. Т. 2.
22. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. Львів, 1999. 224 с.
23. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів: ПАІС, 2007. 312 с.
24. Іванко А.Б. Історики України XIX-XX ст. (нариси української історіографії). Кіровоград, 2001. 382 с.
25. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / Редкол.: В.М. Литвин (голова), В.І. Гусєв, А.Л. Слюсаренко. Київ: Вища шк., 2002. 430 с. (термін «Історіографія» -С. 175 — 176).
26. Історія України в народних думках і піснях. Київ, 1993.
27. Калакура Я.С. Українознавче дослідження: теорія та методологія / Я.С. Калакура. Тернопіль: Джура, 2012. 294 с.
28. Калакура Я.С. Українська історіографія в структурі історичної науки. спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Число 5: Історіографічні дослідження в Україні. Вип. 10: Збірка наукових праць на пошану акад. В. Смолія у 2-х частинах. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2000. Ч. 2. С. 402-415.
29. Ковальський М.П. Деякі теоретичні питання української історіографії. Джерелознавчі та історіографічні проблеми історії України: Теорія та методи. Міжвузівський зб. наук, праць. Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1995. С. 5 -16.
30. Когут З.-Є. Формування української національної історіографії. Схід-Захід. Історико -культурологічний збірник (Харків). 2001. Вип. 3.
31. Колесник І.І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей. *Український історичний журнал*. 2002. № 1. С. 26 - 37.
32. Кондратюк К. Українська історіографія XIX - початку XX століть: основні напрями і концепції. Львів, 2002.
33. Корольов Б. Бібліографія історична. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Київ: Вища школа, 2002. С. 32 - 34.
34. Корсунський С. Що саме стане нашою перемогою. *Дзеркало тижня* (березень 2022).
35. Корсунський С. Кінець геополітики: про історичну місію України. *Дзеркало тижня* (березень 2022).
36. Коцур А.П. Відомий історик України М.О.Максимович. Переяслав-Хмельницький; Чернівці: Світа, Золоті литаври, 2000. 84 с.
37. Коцур А.П. Ідея державності в історичній думці та суспільно-політичному житті України кінця XVIII - початку XX ст. Чернівці: Золоті литаври, 2000. 424 с.
38. Коцур А.П. Національна ідея в інтелектуальній спадщині української та російської еліти кінця XVIII - XX ст. Чернівці: Золоті литаври, 2000. 204 с.

39. Коцур А.П. Пошуки шляхів національного відродження в історичній думці України XVIII ст. Чернівці: Золоті литаври, 2000. 72 с.
40. Коцур А.П. Соборність сучасної української історіографії та її інтеграція в загальноєвропейський і світовий інтелектуальний простір. Актуальні питання українського державотворення: історія та сучасність: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20-21 січня 2011 р. - Коломия, 2011. Ч. 1. С. 4-8.
41. Коцур В.П. Історіографія історії України: курс лекцій. Чернівці, 1999. 520 с.
42. Литовченко Л. Проблема походження козацтва в «Історії русів». Осягнення історії: Зб. наук, праць на пошану професора Миколи Павловича Ковальського з нагоди 70- річчя. Острог; Нью-Йорк, 1999.
43. Марков П.Г. М.О. Максимович - видатний історик XIX ст. Київ: Вид-во Київ, ун-ту, 1973. 236 с.
44. Матяш І.Б. Основні поняття архівознавства. Архіви України. 2010. № 3-4, С. 22-58.
45. Матяш І.Б. Поняття про архівознавство як науку: генеза змісту *Архіви України*. 2010. №1. С. 50-75. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Au/2010__1/AU_1/3.pdf 24
46. Матяш І.Б. Специфічні принципи і методи архівознавства. *Архіви України*. 2010. № 5. С. 19-44. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Oit/Au/2010_5/AЦ_5Z2.pdf
47. Оглоблин О. До питання про автора «Истории Русов». Київ, 1998.
48. Палієнко М.Е. Григорій Полетика. Історія України в особах: IX -XVIII ст. Київ: Україна, 1993. С. 374 -
49. Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVIII -XX століть. Київ: Либідь, 2002. 480с.
50. Потульницький В.А. Українська та світова історична наука). *Український історичний журнал*. 2000. №1,2, 3, 4.
51. Процик А. Дві історіографічні течії з історичної школи В. Антоновича: М. Грушевський і Д. Багалій. *Український історик*. 1991-1992. № 3- 4;
52. Редзюк Є. Для перемоги потрібні масштабніші санкції проти РФ і повне відшкодування збитків. *Дзеркало тижня* (березень 2022).
53. Спеціальні історичні дисципліни. Довідник: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / І.Н. Войцехівська (кер. авт. колективу). В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008. 520 с.
54. Стельмах С.П. Історична наука, загальні тенденції й основні етапи її розвитку в Європі та Північній Америці. Енциклопедія історії України: Т. 3: Е - Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2005. С. 562-566.
56. Шевченко Ф.П. Історіографія - важлива історична дисципліна. Історіографічні дослідження в Українській РСР. Київ, 1968. Вип. 1.

57. Ясь О. Критичний метод та його роль у становленні академічної історіографії. Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики: 36. наук. пр. Число 11: У 2 ч.: До 10-річчя заснування відділу спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАН України / НАН України. Ін-т історії України; Відп. ред. М. Ф. Дмитрієнко. Київ, 2004. Ч. 2. С. 209-227.

VI. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Вступне випробування для вступників до аспірантури має усну форму проведення. Екзаменаційний білет складається з 3-х питань. Максимальна оцінка, яку може отримати вступник, - 100 балів.

Критерії оцінювання знань вступників:

“відмінно” – досконале знання теоретичних і практичних аспектів та проблем історичної науки;

“добре” – ґрунтовне знання основних питань з обраної спеціальності;

“задовільно” – знання ключових питань з обраної спеціальності;

“незадовільно” – незнання ключових питань з обраної спеціальності, невміння підкріплювати теоретичні викладки прикладами з практики.

Вступник допускається до участі у конкурсі, якщо оцінка за виконання завдань вступного випробування складає 61 бал і більше за 100-бальною шкалою оцінювання.

Якщо підсумковий бал за результатами вступного випробування вступника становить менше 61 бала, то він не допускається до участі у конкурсному відборі.

VII. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кожен абітурієнт під час складання фахового вступного випробування повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

– самостійно виконувати завдання;

– не принижувати будь-яким чином гідність інших абітурієнтів, учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;

– дотримуватися правил ділового етикету в поведінці та норм культури спілкування у комунікації з абітурієнтами, здобувачами вищої освіти, викладачами та співробітниками НаУОА;

– не використовувати телефон або гаджети під час проведення фахового вступного випробування;

– не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги.